

Dogma nazývaná dialóg

Aldo Maria Valli

3. februára 2020 ✝ Cirkev

Svoj prvý príspevok v Rádiu Roma Libera chcem venovať tomu, čo nazývam dogmou dialógu, jednej z najrigidnejších súčasných dogiem spočívajúcej v bezvýhradnom priateľstve a porozumení so svetom a s ostatnými a voči ktorej nie sú prípustné nijaké námietky.

To, čo nazývam dogmou dialógu, sa zrodilo po Druhom vatikánskom koncile a je späté s optimizmom, ktorý ho sprevádzal. V tej dobe sa zdalo, že svet má mnoho dobrého, čo môže Cirkvi ponúknuť, a spolupráca so svetom je nevyhnutná na to, aby sme sa vymanili z určitej izolácie, aby sme sa obnovili a vyzerali dynamickejši, nenútenejší a sympatickejší, menej strnulí, menej strojení či škrobení a menej strohí.

Bolo to na začiatku šesťdesiatych rokov minulého storočia a rok 1968 bol pred dvermi. Vyzeralo to, že dialóg je absolútna nevyhnutnosť. **Cirkev zabudla, že svet ju nemá čo učiť, ale že je to Cirkev, ktorá musí učiť svet.** A v každej dobe musí ukazovať cestu k Pravde, čiže **cestu k obráteniu.**

Z tejto mylnej perspektívy vyplýva aj skreslené vnímanie dialógu, ktorý **nie je a ani nemôže byť sám osebe dobrom**, pretože všetko závisí od cieľa, ktorý ním chceme sledovať. A v tomto zmysle si možno všimnúť, že chybné chápanie dialógu je **dôsledkom krízy idey Pravdy**, krízy, ktorá tvrdo zasiahla aj Cirkev, keď sa jej členovia začali sekularizovať. Postupne ako sa zahmlievala idea Pravdy, dialóg sa postupne stával naozaj cieľom sám osebe. Takto sa udomácnila ilúzia, že stopy Pravdy možno nájsť v konverzácii a nie v konverzii! A takto sa udomácnila dogma dialógu v ekumenickej a medzináboženskej, ale aj sociálnej a kultúrnej oblasti.

Myslím si však, že otázka, ktorú si musí položiť každý katolík, znie takto: Viedol Ježiš dialóg? Odpoveď je, že nie. Ježiš nevedol dialóg. **Ježiš učil.** A o to tu ide. Vinou krízy idey Pravdy, krízy, ktorá od sveta prešla na Cirkev súčasne s tým, ako sa postupne sekularizovala, **pastieri prestali učiť a začali viesť dialóg.** Kríza idey Pravdy totiž vyvolala krízu idey autority so všetkými dôsledkami, ktoré dobre poznáme.

Cirkev, ktorá dáva vedieť, že už nie je strážkyňou Pravdy, ale iba jedným z hlasov spomedzi mnohých, Cirkev, ktorá sa hanbí vyhlasovať, že *extra Ecclesiam nulla salus*, Cirkev, ktorá chce vyzeráť priateľsky a sympaticky, Cirkev, ktorá nechce hovoriť o posledných veciach, ale radšej sa venuje sociálnym otázkam, je Cirkev, ktorá osudovo zrádza Ježiša z Evanjelia a stáva sa relativistickou. A relativistická Cirkev, ktorá sa vzdáva *potestas docendi* (moc učiť) a stačí jej, že je priateľská a sympatická, môže proklamovať už iba dogmu dialógu, pretože nemá nič iné, čo by proklamovala.



Zdroj: commons.wikimedia.org

Samozrejme, keď hovoríme tieto veci, sme hneď označovaní za tradicionalistov (ba za ultra-traditionalistov). **My však sme jednoducho katolíci.** „Chodte do celého sveta a hlásajte evanjelium každému stvoreniu.“ Toto povedal Ježiš. Nepovedal „chodte a vedte dialóg“, ani „chodte a konverzujte“. A dodal: „Kto uverí a dá sa pokrstiť, bude spasený, ale kto neuverí, bude odsúdený“.

Prirodzene, vždy sa nájde nejaký jezuita, ktorý bude tvrdiť, že v čase, keď žil Ježiš, neboli magnetofóny, takže si nemôžeme byť istí, či to Učiteľ naozaj takto povedal.

<https://www.ilfoglio.it/chiesa/2017/02/22/news/arturo-sosa-abascal-sinodo-chiesa-cattolica-matrimonio-famiglia-gesu-relativismo-121886/>

A iný modernistický teológ zasa bude vždy presviedčať, že v slovese „ohlasovať“ je v skutočnosti obsiahnutá aj myšlienka dialógu atď. atď. Toto sú však ideologické postoje.

Cirkev žije vo svete, ale nie je zo sveta. Preto, keď sa ju svet snaží stiahnuť na svoju stranu, nielenže môže, ale musí klásť odpor. Sekularizovaná Cirkev však takéto problémy nemá. Sekularizovaná Cirkev sa stará o svoj vonkajší vzhľad, nie o obsah. Sekularizovaná Cirkev sa vyjadruje politicky korektne. A keď potom príde pápež, ako bol Benedikt XVI., ktorý v *Dominus Iesus* vysvetľuje, že dialóg nemôže byť nikdy v službe relativizmu, je to práve hierarchia a duchovenstvo, ktorá sa postaví proti tomuto pápežovi, ktorého vykresľuje ako beznádejne rigidného a neschopného pochopiť znamenia doby.

A tak sa objavuje bizarná idea dohnať protestantov na tomto teréne, pretože Luther mal byť „liekom pre Cirkev“, ako to, bohužiaľ, vyhlásil pápež František. A potom máme vyhlásenie z Abu Zabí, v ktorom stojí, že sám Boh chce rozmanitosť náboženstiev.

K takýmto úchylkám vedie dialóg povýšený na dogmu! Hovorím o úchylkách, pretože **ide o postoje a tvrdenia, ktoré neobstoja z historického ani teologického hľadiska.** Ale páči sa ľuďom, ktorí sa chcú zapáčiť. A to platí pre Cirkev, ktorá sa stará skôr o svoj imidž než o obranu viery.



Dnes „máme do činenia s infláciou dialógu. Chceme „začínať dialóg“ s každým a podľa možnosti so všetkými. Téma nie je taká dôležitá; dôležitejší je vzťah, ktorý týmto dialógom nadviažeme. Cesta je cieľom“.

Viete, kto to povedal? Nie konzervatívny „ultra-tradicionálny“ katolík, ale evanjelický teológ: Jürgen Moltmann, ktorý dodáva:

„Dnešné dialógy nie sú zamerané na pravdu, ale na dosiahnutie maximálnej zhody“, a preto sú osladzované. Úsilie vyhýbať sa ostrým hranám vedie k splošteniu a tým trpí teológia. „Teológia sa dnes stala takou neškodnou záležitosťou, že ju verejnosť sotva môže brať vážne“. Pri úsilí o budovanie spoločenstva **sa usilovne obrusujú všetky hrany, až kým takmer nezmiznú**. A to, čo zostáva, je často bezobsažná tolerancia, ktorá obetuje vášň pre pravdu. Moltmann vo svojej chvále polemiky hovorí otvorene: „Musíme sa znova naučiť povedať „nie“. **Spor môže vyniesť na svetlo viac pravdy ako tolerantný dialóg**. Potrebujeme teologickú kultúru polemiky vedenej s odhodlaním a s úctou z lásky k pravde. Bez vyznania viery je teológia bezcenná a teologický dialóg sa zvrháva na čistú výmenu názorov.“

Evanjelický teológ sa už nemohol ani jasnejšie vyjadriť, a je signifikantné, že k jeho prehodnoteniu inflácie dialógu a vyzdvihnutiu polemiky došlo práve v roku, v ktorom uprostred mnohých chválospevov ospevujúcich dialóg, v ktorom sa vytratil záujem o pravdu, sa oslavovalo pol tisícročie reformácie. „Azda spoločenstvo a pravda už nenapredujú ruka v ruke?“ pýta sa Moltmann.

Ako to už viacerí správne poznamenali, zdá sa, že dnes nie je možná stredná cesta medzi dobráckym dialógom a agresívnou polemikou. Pre zdravú, mužnú polemiku už akoby nebolo miesta.

Zdá sa trochu paradoxné, že kritika samoučelného dialógu pochádza od protestanta, keď vlastne aj absolutizácia dialógu je dcérou protestantskej mysle. Je to paradoxné, ale signifikantné. Moltmann s intelektuálnou poctivosťou konštatuje **prehnané zdôrazňovanie samoučelného a bezobsažného dialógu**.



V encyklike *Ecclesiam suam* Pavol VI. nehovorí, že dialóg má význam sám osebe, ale že je potrebné viesť dialóg, aby druhá strana konvertovala. Prikláňam sa však k Romanovi Ameriovi, ktorý v *Iota Unum* hovorí, že nemožno klásť znamienko rovnosti „medzi povinnosťou Cirkvi evanjelizovať svet a povinnosťou viesť dialóg so svetom“.

Napriek obavám Pavla VI. však relativizmus vstúpil do Cirkvi a inštrumentálne využíva ideu dialógu. Preto každý, komu leží na srdci otázka pravdy, by si mal Moltmannov návrh osvojiť a zmeniť svoj postoj k polemike, živej výmene argumentov. Pretože pri vedení polemiky treba vedieť argumentovať, a práve toto je dnes problém. Pretože hoci prežívame krízu viery, zdá sa, že vážnejšia je **kríza rozumu**.

Tiež by som vás chcel povzbudiť, aby ste pouvažovali aj o skúsenosti konvertitov. **Čo priťahuje konvertitov ku katolicizmu?** Ak sa nad tým zamyslíme, vždy sú to dve veci: pravda a krása. Ešte som nikdy nepočul konvertitu, ktorý by povedal: „Stal som sa katolíkom vďaka dialógu“. Nie. Do katolíckej Cirkvi ľudia vstupujú vďaka hlbokému hľadaniu pravdy a preto, že ich priťahuje krása liturgie, vyjadrenie sviatostnej plnosti.

Výrok: „Kto som ja, aby som súdil?“ – sa stal obchodnou značkou tekutej, dialogujúcej a priateľskej Cirkvi. Ale ja sa v tejto značke nechcem vidieť. Pretože viera je nevyhnutne súdom, a to o všetkom. Bez súdu nemôže byť ani viera. Bez súdu panuje ľahostajnosť. Samozrejme, je dobré, že pri mojom súde nechcem byť agresívny a nepríjemný, ale súd je neoddeliteľnou súčasťou skúsenosti viery. Alternatívou je vágny sentimentalizmus. A zdá sa mi, že majstri dialógu *peace and love* chcú len to: zredukovať vieru na privátny a ohraničený **sentiment vyhýbajúci sa problémom, ktorý si to nechce s nikým rozhádať**.

Viete však, prečo je myšlienka dialógu taká úspešná? Pretože je pohodlná. **Je pohodlné** povedať, že sa musíme vzájomne spoznať, že sa musíme dohodnúť. **Je pohodlné** hovoriť o úcte a tolerancii. **Je pohodlné** povedať, že sa treba vzájomne počúvať. To všetko sú krásne výrazy, ktoré zabezpečujú súhlas a nestoja nič. **Oveľa zložitejšie je argumentovať, klásť otázky, polemizovať.** Oveľa náročnejšie je púšťať sa do diskusie o vzájomne protichodných názoroch a vyvracať ich. Je to oveľa ťažšie a komplikovanejšie, pretože v prvom rade treba mať v hlave nejakú myšlienku a potom preto, že treba robiť niečo, na čo nie sme veľmi zvyknutí: používať idey, čiže premýšľať!

Preto aj pastieri (kňazi, biskupi, kardináli), ktorí koniec koncov, sú, tak ako my všetci, deťmi našej doby, vo väčšine prípadov radšej povedia „kto som ja, aby som súdil?“. **Je to pohodlnejšie**, človek sa vyhne mnohým problémom a pritom vyzerá sympaticky, či ako by povedali moje deti, *cool*. Nemyslím si však, že by si Ježiš niekedy položil otázku, ako byť *cool*. Pretože o ňom vieme, že chodil po mestách a dedinách a kázal a ohlasoval dobrú zvesť, neviedol však dialóg!

„Veriť v možnosť poznania všeobecne platnej pravdy – píše Ján Pavol II. v encyklike *Fides et ratio* – nie je ani najmenej prameňom netolerancie. Naopak, je nutnou podmienkou pre úprimný a opravdivý dialóg medzi osobami. Len pod touto podmienkou je možné prekonávať rozdelenia a kráčať spolu cestou, ktorá vedie k celej a úplnej pravde, sledujúc chodníčky, ktoré pozná len Duch vzkrieseného Pána”.

Domnievam sa, že je to rozhodujúci krok k tomu, aby sme sa vymanili z nepochopenia samotného dialógu, ktorý víta pluralizmus bez toho, aby túžil dosiahnuť túto „všeobecne platnú pravdu“.

Najradšej by som svoj postoj vyjadril sloganom: „Menej dialógu a viac tradície!“

Home

■

URL adresa článku: <http://christianitas.sk/dogma-nazyvana-dialog/>